

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, доктора медичних наук, професора,

завідувача кафедри ЗВО стоматології дитячого віку

ВНМУ ім. М.І. Пирогова

Дмитрієва Миколи Олександровича

на дисертаційну роботу

Данилевича Віктора Петровича

на тему:

"ОСОБЛИВОСТІ ТОМОГРАФІЧНИХ РОЗМІРІВ МІЖХРЕБЦЕВИХ ДИСКІВ ПОПЕРЕКОВОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД АНТРОПОМЕТРИЧНИХ ПАРАМЕТРІВ ТІЛА ЛЮДИНИ В НОРМІ", подану до захисту у створену для разового захисту спеціалізовану Вчену раду ДФ 05.600.089, що утворена згідно до наказу в.о. ректора ЗВО Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова №163 від 27 жовтня 2023 року на підставі рішення Вченої ради ВНМУ ім. М.І. Пирогова № 4 від 26 жовтня 2023 року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

1. Актуальність обраної теми дисертації.

Дослідження хронічного болю у спині є актуальною проблемою сьогодення, тому що біль у поперековому відділі хребта значно впливає на якість життя людей, призводять до порушення функції хребта, а також негативно відображається на соціальних та економічних показниках. Серед великого розмаїття захворювань людини патологія хребта посідає одне з перших місць. Через низку ускладнень ці захворювання вимагають значних матеріальних затрат на тривале лікування та подальшу реабілітацію. Прижиттєва діагностика патологічних змін міжхребцевого диску базується на результатах СКТ, МРТ, рентгенографії. Незважаючи на високотехнологічне

устаткування клінічна оцінка стану міжхребцевого диска у медичній практиці є більше суб'єктивною ніж об'єктивною.

Зважаючи на вказане, дисертаційна робота Данилевича Віктора Петровича на тему: "ОСОБЛИВОСТІ ТОМОГРАФІЧНИХ РОЗМІРІВ МІЖХРЕБЦЕВИХ ДИСКІВ ПОПЕРЕКОВОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД АНТРОПОМЕТРИЧНИХ ПАРАМЕТРІВ ТІЛА ЛЮДИНИ В НОРМІ" є своєчасною та актуальною.

Тема дисертації затверджена вченою радою Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова МОЗ України (протокол № 12 від 20 квітня 2017 року) з уточненням (протокол № 6 від 24 грудня 2020 року та протокол № 6 від 30 березня 2023 року).

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Робота подана як закінчене наукове дослідження, чітко визначена мета дослідження та завдання, які необхідні для їх досягнення. Застосовані методи дослідження необхідні та достатні для виконання поставлених задач: антропометричний метод (із визначенням тотальних та парціальних розмірів), товщини шкірних складок, визначення компонентного складу маси тіла, визначення компонентів соматотипу за Хіт-Картер, визначення індексу маси тіла, масо-ростового коефіцієнта та площі поверхні тіла; магнітно-резонансно-томографічний метод – МРТ поперекового відділу хребта з вимірюванням лінійних розмірів міжхребцевих дисків. Відмічено ретельне виконання коректними методами статистичної обробки отриманих результатів дослідження в ліцензованих програмах статистичного аналізу.

Вищезазначене дозволило автору отримати достовірні результати стосовно конкретних показників в групах дослідження та відмінностей за даними показниками між групами дослідження, які були зафіксовані в первинній документації, детально узагальнені та проаналізовані.

Висновок комітету з біоетики ВНМУ ім. М.І. Пирогова свідчить про відповідність проведених досліджень вітчизняним та міжнародним біоетичним нормам. Основні положення дисертації та висновки, зроблені після ретельного узагальнення та аналізу отриманих результатів, логічні, відповідають завданням дослідження та отриманим результатам.

Дисертація виконана на належному науково-методичному рівні, що забезпечено якісно проведеним за напрямком дисертаційної роботи патентно-інформаційним пошуком і базується на достатній для вирішення поставлених задач кількості спостережень (130 юнаків та чоловіків віком 17-28 років, 145 дівчат та жінок віком 16-26 років).

Опубліковані наукові праці в достатньому обсязі відображають зміст дисертаційної роботи: 12 наукових праць, зокрема 5 статей – у наукових фахових виданнях рекомендованих ДАК України, 1 статті в іноземному журналі (Польща), 4 публікацій у матеріалах наукових форумів, конференцій, конгресах та 2 патенти на корисну модель.

3. Новизна представлених результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Новизна отриманих результатів полягає у комплексному вивченні статевих особливостей взаємозв'язку будови тіла та МРТ-параметрів міжхребцевих дисків L_1-L_v у практично здорових юнаків і чоловіків першого періоду зрілого віку (17-28 років) та дівчат і жінок першого періоду зрілого віку (16-26 років). Дисертантом вперше застосований показник суми розмірів міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта, винайдений соматодисковий коефіцієнт, вивчені зв'язки вказаних величин з тотальними та парціальними соматометричними розмірами, товщинами жирових складок і розрахованими на їх основі показниками.

Математичні моделі сум розмірів міжхребцевих дисків між тілами L_1-L_v у практично здорових юнаків і чоловіків (17-28 років), дівчат і жінок (16-26 років) розроблені з використанням відносного показника, а кінцеві формули,

отримані шляхом алгебраїчного перетворення, включають тотальні соматометричні показники і мають високу предиктивність.

Результати досліджень, проведених дисертантом, повністю викладені в опублікованих наукових працях та обговорені на міжнародних конгресах і конференціях, а оригінальність математичних формул підтверджена двома патентами на корисні модель Державного реєстру патентів України.

4. Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертантом чітко обґрунтована мета дослідження, визначені основні завдання та методи для їх виконання. Результати отримані на достатній кількості спостережень: всього в дослідженні задіяно 275 осіб. Вибірка осіб, що включені до дослідження сформована з числа осіб клініки, що пройшли МРТ дослідження поперекового відділу хребта, чим було підтверджено відсутність патологічних змін міжхребцевих дисків. Після отриманої згоди на дослідження автор провів антропометричні вимірювання, передбачені дизайном дослідження. Основні методи дослідження які використав автор є сучасними, інформативними й адекватними поставленим завданням. Усі результати дослідження належно оброблені статистичними методами, проаналізовані з порівнянням результатів із вітчизняними та закордонними дослідниками.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Поставлене наукове завдання дисертантом вирішено на високому рівні: автором успішно виконані усі шість визначених основних завдань дослідження та повністю досягнута поставлена мета дослідження.

Дисертант показав високий науковий і методичний рівень виконання дисертаційного дослідження: визначив тему, мету та завдання роботи, виконав патентно-інформаційний пошук та аналіз наукової літератури, статистично обробив результати дослідження, оформив дисертацію.

Достовірність наведених результатів дисертаційного дослідження не викликає сумнівів та обґрунтована тим, що всі положення і висновки дисертації сформульовані на підставі аналізу одержаних результатів із використанням великого за обсягом фактичного матеріалу та його коректної статистичної обробки, відповідають поставленим завданням дослідження та мають наукову й практичну цінність. Основні положення роботи та висновки обговорені з науковим керівником – д.мед.н., професором Гумінським Ю.Й. і сформульовані автором самостійно. Всі етапи дослідження виконані автором особисто або за безпосередньої участі, самостійно проведено визначення морфометричних параметрів лінійних розмірів міжхребцевих дисків. Результати дослідження можна використовувати в практичній медицині для коректної оцінки стану міжхребцевих дисків.

Таким чином, слід підкреслити, що поставлена наукова задача виконана здобувачем на високому рівні та демонструє знання методології наукової діяльності, підкреслює оволодіння використаних методів дослідження.

Оформлення наукових публікацій, патентів, упроваджень виконано дисертантом особисто. Автор не запозичував ідеї та розробки співавторів публікацій.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Представлена дисертаційна робота виконано в рамках науково-дослідної роботи кафедри анатомії людини Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова «Вплив екзогенних факторів (суспільно-економічних, екологічних, геологічних, територіальних) на антропометричні параметри та фізіологічні показники осіб юнацького віку» (№ державної реєстрації: 0114U000990). Результати описової статистики висоти, сагітального та поперечного розмірів міжхребцевих дисків можна використовувати, як нормативні метричні параметри. Сума розмірів міжхребцевих дисків та соматодисковий коефіцієнт є оригінальним здобутком автора, що засвідчено патентом на корисну модель.

Результати, отримані Данилевичем В.П. в ході дисертаційного дослідження, можна використовувати в практичній медицині для об'єктивізації клінічної оцінки стану міжхребцевих дисків на основі використання індивідуальних метричних параметрів розрахованих із використанням винайдених математичних моделей міжхребцевих дисків між тілами L_I-L_V у юнаків і чоловіків першого періоду зрілого віку (17-28 років) та у дівчат і жінок першого періоду зрілого віку (16-26 років).

7. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Практична цінність отриманих результатів дисертації в тому, що запропоновані математичні моделі дозволять об'єктивно оцінити метричні параметри міжхребцевих дисків, покращити виявлення та результати оцінки змін міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта.

Результати дисертаційного дослідження впроваджені у лекційний та практичний курс кафедр: кафедри анатомії людини ВНМУ ім. М.І. Пирогова; кафедри нормальної та патологічної анатомії Одеського НМУ; кафедри описової та клінічної анатомії НМУ ім. О.О. Богомольця; кафедри анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії Буковинського ДМУ; кафедри анатомії людини Тернопільського національного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського; кафедри анатомії людини Івано-Франківського національного медичного університету; кафедри анатомії з клінічною анатомією та оперативною хірургією Полтавського державного медичного університету; кафедри нормальної анатомії Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького. Також результати дослідження впроваджені в практичну діяльність медичних центрів: ТОВ «Євромедик» (м. Черкаси), ТОВ «Нейромед-К» (м. Київ), ТОВ «Євромедик» (м. Черкаси) та ТОВ «Нейромед-В» (м. Вінниця).

8. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Автор не порушував принципи академічної доброчесності, що підтвердила перевірка програмою «UNICHECK». За результатами перевірки дисертації встановлено, що оригінальність тексту складає (95,13 %). Під час вивчення матеріалів дисертації та аналізу наукових публікацій не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації результатів дослідження. Виявлені поодинокі співпадіння з власними публікаціями, термінологією, посиланнями на літературні джерела та загальноживаними фразами та термінами.

9. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Данилевича Віктора Петровича на тему: «Особливості томографічних розмірів міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта в залежності від антропометричних параметрів тіла людини в нормі» виконана у Вищому державному навчальному закладі України «Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова», що представлена на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина», є завершеною науковою працею, в якій наведені результати проведених особисто здобувачем досліджень щодо вирішення науково-практичної задачі, яка полягає у визначенні стану міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта з метою своєчасної діагностики змін МХД на ранніх етапах їх розвитку, виведенню нових критеріїв норми стану міжхребцевих дисків з урахуванням соматометричних параметрів тіла людини, що має важливе значення для нормальної анатомії.

Одержані під час виконання дисертаційної роботи результати є значимими для сучасної медичної науки. За основними змістовими ознаками, актуальністю, науковою новизною та обґрунтованістю основних положень, висновків і рекомендацій, теоретичним і практичним значенням, дисертація повною мірою відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу

вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 та оформлена відповідно до наказу МОН України №40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та рекомендується до проведення публічного захисту дисертації з метою присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 – «Медицина».

Рецензент

**Завідувач кафедри ЗВО стоматології
дитячого віку ВНМУ ім. М.І. Пирогова
МОЗ України,
доктор медичних наук, професор**

Микола ДМІТРІЄВ